

รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียน ในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร*

An Educational Management Model to Promote Necessary Skills of Students in Highland Schools in Remote Areas

¹เจษฎาภรณ์ สอนทะ และ จิติมา วรณศรี

¹Jesadaporn Sorntha and Jitima Wannasri

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Educational Administration, Faculty of Education, Naresuan University, Thailand.

¹Corresponding Author. Email: jesadaporns63@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการจัดการศึกษา 2) สร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษา และ 3) ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร โดยมีรูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี ดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอนดังนี้ 1) การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการจัดการศึกษา โดยการสังเคราะห์เอกสาร สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน และสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา 2) การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษา โดยการจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน 3) การประเมินความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของรูปแบบ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารใน 9 จังหวัดภาคเหนือตอนบน 90 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบและแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) ปัจจัยนำเข้าของการจัดการศึกษา 2) กระบวนการจัดการศึกษา 3) ทักษะที่จำเป็นของนักเรียน 2. ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบ พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 1) เงื่อนไขความสำเร็จ คือ 1) ปัจจัยนำเข้าของการจัดการศึกษา 2) กระบวนการจัดการศึกษา 3) ทักษะที่จำเป็นของนักเรียน และเงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ นโยบายการจัดการศึกษา 3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการศึกษา; ทักษะที่จำเป็นของนักเรียน; สถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร

Abstract

The research article aimed at developing an educational management model to promote the necessary skills of students in highland schools in remote areas. The following were the specific objectives of the study: 1) to investigate components and guidelines for educational management; 2) to create and examine educational management model; and 3) to evaluate the feasibility and utility of educational management model to promote the necessary skills of students in highland schools in remote areas. The study employed mixed-methods research with the following three steps: 1) investigating components and guidelines for educational management through document synthesis and interviews with five experts and administrators from three best-practice schools, who were selected through purposive sampling. The obtained data were evaluated using a content analysis approach; 2) creating and examining educational management model through focus group discussions with nine experts; and 3) evaluating the feasibility and utility of educational management model with a ninety school administrators from nine upper northern provinces, who were selected by purposive sampling. The statistics used were percentage, mean, and standard deviation.

From the study, the following results are found: 1) The following are the components and guidelines for educational management to promote the necessary skills of students in highland schools in remote areas: (1) educational management inputs, (2) educational management processes, and (3) students' necessary skills. 2) The results of creating and examining the model show that the educational management model for promoting the necessary skills of students in highland schools in remote areas consists of three components and one condition for success. The three components include: (1) educational management inputs; (2) educational management processes, and (3) students' necessary skills. The one condition for success is the educational management policies. 3) The results reveal that the feasibility and utility of educational management model for promoting the necessary skills of students in highland schools in remote areas are overall at the highest level.

Keywords: Education Management; Students' Necessary Skills; Highland Schools in Remote Areas

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการนำประเทศเข้าสู่สังคมโลกใน ศตวรรษที่ 21 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 จึงได้กำหนดให้การจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของรัฐ ซึ่งรัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ อย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล (Royal Gazette, April 6, 2017,

page 14, volume 134, part 40 a) การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัยจึงเป็นพันธกิจสำคัญร่วมกันของรัฐ และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งในการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้และการวัดและประเมินผลของผู้เรียน ในทุกระดับการศึกษาทุกกลุ่มเป้าหมาย และทุกช่วงวัย (National Education Plan 2017-2036, 2017)

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดและส่งเสริม สนับสนุน การศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ภายใต้กรอบกฎหมายที่กำหนด โดยมีบทบาทหลักในการดำเนินการ ตามนโยบายของรัฐบาลด้านการศึกษาและเรียนรู้ ได้ศึกษาบริบทการจัดการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมา พบว่า ผลการพัฒนาการศึกษาในช่วงปี 2552-2558 ประเทศไทยประสบความสำเร็จหลายด้าน และอีกหลาย ด้านยังเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในระยะต่อไป (National Education Plan 2017-2036, 2017) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาที่อยู่บนพื้นที่สูงและทุรกันดาร เนื่องจากสภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ บริเวณภาคเหนือของประเทศไทยมีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง และมีอาณาเขตติดกับประเทศ เพื่อนบ้าน ประชากรที่อาศัยอยู่บริเวณนี้ มีความหลากหลายชาติพันธุ์ ทำให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษา บนพื้นที่สูงและทุรกันดารประสบกับปัญหาหลายๆ ด้าน ซึ่งจากรายงานของสำนักงานบริหารยุทธศาสตร์ และ บูรณาการที่ 1 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 กลุ่ม 16 จังหวัด พบปัญหาการพัฒนาการศึกษาบนพื้นที่สูง และทุรกันดารดังนี้ (1) ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ลดลง (2) ครูและบุคลากร ทางการศึกษาไม่เพียงพอ (3) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศไม่พร้อมและไม่ทันสมัย (4) อาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติการไม่พร้อม ครุภัณฑ์มีอายุการใช้งานมาก (5) บุคลากรครูมีวุฒิไม่ตรงกับภาระงานที่สอน และ งานที่รับผิดชอบ ตลอดจนมีการโยกย้ายบ่อยและขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (6) การเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร สถานศึกษาบ่อยทำให้นโยบายไม่ต่อเนื่อง (7) จำนวนโรงเรียนขนาดเล็กมีมากส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา (8) ผู้ปกครองและชุมชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจนต้องหาเลี้ยงชีพจึงมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา น้อย (Office of Strategic and Integrated Management, No. 1, 2011)

ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และ แนวทางให้สามารถขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรม เกิดประโยชน์กับผู้เรียนและ ประชาชนผู้รับบริการ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติในการที่จะพัฒนาประเทศไทยไปสู่ ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในอนาคต โดยเฉพาะ “การพัฒนาคน” ให้มีการเตรียมความพร้อม รับการ เปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ทักษะการเรียนรู้ และการเสริมสร้างปัจจัย แวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน จึงมีนโยบายในการปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ให้ทันสมัย และทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกระดับการศึกษา ให้มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย (Educational Policy of the Ministry of Education, Fiscal Year 2021-2022, 2021) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษา ไปใช้เป็นข้อมูลเสนอแนะต่อหน่วยงานต้นสังกัดนำไปกำหนดเป็นนโยบาย วางแผนพัฒนาสถานศึกษาบนพื้นที่ สูงในถิ่นทุรกันดารต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร
- 2) สร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร
- 3) ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในการนำรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี โดยแบ่งการดำเนินการวิจัย เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาองค์ประกอบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร 1) โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) 2) โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview)

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิรวมทั้งหมดจำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน 2) กลุ่มผู้บริหารการศึกษาในหน่วยการทางการศึกษา จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร วิจัยได้แบ่งการดำเนินงานเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร จากนั้นนำร่างรูปแบบที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมในเบื้องต้น และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 เป็นผู้บริหารการศึกษาหน่วยงานทางการศึกษา จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร โดยจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus Group Discussion) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ใน 9 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จำนวน 90 คน จากจังหวัดละ 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการศึกษาขององค์ประกอบและแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร จากการสังเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้าของการจัดการศึกษา องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการจัดการศึกษา องค์ประกอบที่ 3 ทักษะที่จำเป็นของนักเรียน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียน ในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร โดยการจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus Group Discussion) พบว่า ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 1 เงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้าของการจัดการศึกษา ได้แก่ บุคลากร วัฒนธรรม ประเพณี งบประมาณ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการจัดการศึกษา ได้แก่ การวางแผนและการมีส่วนร่วม (P) กระบวนการจัดการเรียนรู้ (D) การประเมินผล (C) และการปรับปรุงและพัฒนา (A) องค์ประกอบที่ 3 ทักษะที่จำเป็นของนักเรียน จำนวน 6 รายการ คือ ผู้เรียนมีทักษะวิชาการ ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้เรียนมีทักษะชีวิต ผู้เรียนมีทักษะอาชีพ ผู้เรียนมีทักษะการใช้ ICT ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ ด้านนโยบายการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบ ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร

รายการประเมิน	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์			ผลการประเมิน
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	
องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้าของการจัดการศึกษา	4.56	0.32	มากที่สุด	4.70	0.34	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการจัดการศึกษา	4.50	0.41	มาก	4.59	0.46	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
องค์ประกอบที่ 3 ทักษะที่จำเป็นของนักเรียน	4.53	0.41	มากที่สุด	4.67	0.38	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
เงื่อนไขความสำเร็จ	4.53	0.43	มากที่สุด	4.66	0.41	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
รวม	4.53	0.39	มากที่สุด	4.66	0.40	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์

ผลการประเมินความเป็นไปได้ ของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย (\bar{X} =4.53) ซึ่งผ่านเกณฑ์

ที่กำหนด องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้าของการจัดการศึกษา ($\bar{X}=4.56$) และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการจัดการศึกษา ($\bar{X}=4.50$)

ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.66$) ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้าของการจัดการศึกษา ($\bar{X}=4.70$) และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการจัดการศึกษา ($\bar{X}=4.59$)

องค์ความรู้ใหม่

Figure 1: Model of Educational Management to Promote Students' Necessary Skills of School in High Area and Wilderness

จากภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ และ 1 เงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้าของการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านวัฒนธรรม ประเพณี 3) ด้านงบประมาณ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนและการมีส่วนร่วม (P) ขั้นตอนที่ 2 กระบวนการจัดการเรียนรู้ (D) ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผล (C) และขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงและพัฒนา (A) องค์ประกอบที่ 3 ทักษะที่จำเป็นของนักเรียน 6 รายการ คือ 1) ผู้เรียนมีทักษะวิชาการ 2) ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3) ผู้เรียนมีทักษะชีวิต 4) ผู้เรียนมีทักษะอาชีพ 5) ผู้เรียนมีทักษะการใช้ ICT 6) ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และประกอบด้วยอีก 1 เงื่อนไขความสำเร็จ คือ ด้านนโยบายการจัดการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อ 1 ผลการศึกษา พบว่า องค์ประกอบและแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 1) ปัจจัยนำเข้าของการจัดการศึกษา 2) กระบวนการจัดการศึกษา และ 3) ทักษะที่จำเป็นของนักเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและบรรลุผลตามเป้าหมายต้องคำนึงถึงหลักการบริหาร และมีการทำงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตามหลัก ทฤษฎีการบริหาร สอดคล้องกับ Rattanani (2013) กล่าวว่า ในการบริหารการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้นั้น ผู้บริหารจะต้องมีหลักการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้บริหารต้องเป็นผู้รับผิดชอบเพื่อให้มีการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเป็นไปตามเป้าหมายขององค์การ ซึ่ง Suwanwaree (2012) กล่าวว่า ทฤษฎีระบบ เป็นทฤษฎีที่ทำให้ผู้บริหารเห็นภาพรวมขององค์การทั้งหมด ตามหน้าที่ที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ลักษณะระบบจะก่อให้เกิดการวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาขององค์การทั้งระบบ Songpan (2015) กล่าวว่า ทฤษฎีระบบ (Systems Approach หรือ General Systems Theory) คือแนวความคิดเชิงระบบเข้ามาใช้ในการบริหารเนื่องจากแนวคิด คนเป็นส่วนหนึ่งของระบบขององค์กร องค์กรเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคม นักทฤษฎีบริหาร จึงหันมาสนใจการศึกษาพฤติกรรมขององค์กรองค์ประกอบหรือปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์ และมีส่วนกระทบต่อปัจจัยระหว่างกัน ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ องค์ประกอบพื้นฐานของทฤษฎีระบบ ได้แก่ ปัจจัยการนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และผลกระทบ (Impact) ทฤษฎีระบบจะช่วยให้กระบวนการทั้งหลายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และสามารถช่วยในการบริหารบรรลุวัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับ Manokarn (2011) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูงและทุรกันดาร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูงและทุรกันดาร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และสภาพแวดล้อม

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบ พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 1 เงื่อนไขความสำเร็จ

1. ปัจจัยนำเข้าของการจัดการศึกษา ได้แก่ บุคลากร วัฒนธรรม ประเพณี งบประมาณ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง ประชากรมีความหลากหลายชาติพันธุ์ มีความแตกต่างทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง บางพื้นที่มีผู้ลี้ภัยจำนวนมาก มีปัญหาเสพติด ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประชาชนในพื้นที่ สอดคล้องกับ Sanguannam (2008) กล่าวว่า ปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึงทรัพยากรทางการบริหารต่างๆ ด้าน ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) การบริหารจัดการ (Management) และแรงจูงใจ (Motivations) ที่เป็นส่วนร่วมเริ่มต้น และเป็นตัวสำคัญในการปฏิบัติงานขององค์กร และ Wannasri (2014) กล่าวว่า ปัจจัยนำเข้า เป็นทรัพยากรในการบริหาร ได้แก่ ผู้บริหารครูผู้สอน หลักสูตร สื่อและ แหล่งเรียนรู้ และบรรยากาศสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

2. กระบวนการจัดการศึกษา ได้แก่ การวางแผนและการมีส่วนร่วม (P) กระบวนการจัดการเรียนรู้ (D) การประเมินผล (C) การปรับปรุงและพัฒนา (A) ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษาเป็นสถานที่ที่รวมเด็กในวัยเรียนของชุมชน เป็นสถานที่ที่คนในชุมชนเข้าถึงได้ง่าย เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ชุมชนมีความหลากหลาย

ทางชาติพันธุ์ การจัดการเรียนรู้จึงมีความหลากหลายตามศักยภาพผู้เรียน ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษาจึงมีการวางแผนร่วมกับชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สอดคล้องกับ Wannasri (2014) กล่าวว่า การวางแผน (Plan: P) เป็นการดำเนินงานเพื่อจัดเตรียมวางแผนทรัพยากรต่างๆ เพื่อจัดประสบการณ์หรือจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ การวางแผนงานวิชาการ การพัฒนา หลักสูตร การพัฒนาสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (Ministry of Education, 2008) ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร ผู้สอนต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาของชาติไว้ว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ จึงต้องจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศรวมทั้งแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ให้หลากหลาย โดยการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง บุคคล ชุมชนและทุกส่วนของสังคม จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง หลักสูตรการศึกษาระดับต่างๆ ต้องมีลักษณะหลากหลาย เหมาะสมกับแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล (Ministry of Education, 2008) รวมถึงการวัดประเมินผลผู้เรียนต้องมีความหลากหลายตามสภาพ และศักยภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุไว้ว่า ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผลผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (Ministry of Education, 2008) และสอดคล้องกับแนวคิดของโครงการ "Income Support" ของประเทศออสเตรเลีย ทำการปรับวิธีการวัดผลการศึกษาให้เน้นการวัดทักษะในการเรียนรู้และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ใช่วัดแต่เพียงอย่างเดียว รวมทั้งการจัดให้มีการเรียนการสอนเป็นภาษาพื้นเมืองตามความเหมาะสมด้วย (Thaiaree et al. 2009) จากนั้น ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนา ซึ่งก็คือการสะท้อนผล เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกฝน และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสู่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ อีกทั้งยังสร้างความรู้สึกร่วมต่อระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ Johns (2000) กล่าวว่า การสะท้อนการเรียนรู้เป็นเทคนิคและเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการรับรู้ ความคาดหวัง และความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับประสบการณ์และนำไปสู่การวางแผนหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาในอนาคต ผ่านกระบวนการคิด การอ่าน การพูด และการเขียน ซึ่งจะช่วยสร้างความสามารถในการคิดทบทวนตนเองอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้รู้จักตนเองมากขึ้น สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ ในขณะที่การสะท้อนการเรียนรู้เป็นการทำให้เกิดการสะท้อนคิด ที่หมายถึงกระบวนการคิด ไตร่ตรองทบทวน (Reflective Thinking) พิจารณาสິงต่างๆ อย่างรอบด้านซึ่งเป็นวิธีการทำให้บุคคลได้ทบทวน และสะท้อนการกระทำของตน (Reflective Practice) ช่วยให้เกิดความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ ไปสู่การปรับปรุงตนเองและการแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง Office of the Civil Service Commission (2017) กล่าวว่า การส่งเสริมการสะท้อนการเรียนรู้ สามารถทำได้หลายวิธีการ เช่น การเขียนบันทึก (Journal Writing) การสนทนา (Dialogue) การวิเคราะห์อุบัติการณ์ (Incident Analysis) การอ่านงานเขียนอย่างพิถีพิถัน (Reading with Reflection) การเขียนบัตรคำ (Talking Cards/Index Cards) การเขียนแผนผังความคิด (Reflection Mapping) การวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจ (Decision Making Analysis) การสนทนาโต๊ะกลม (Reflection Roundtables) การจัด Forum การจัดทำแผนที่ผลลัพธ์ (Outcome Mapping) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Community of Practices)

3. ทักษะที่จำเป็นของนักเรียน ประกอบด้วย 1) ผู้เรียนมีทักษะวิชาการ 2) ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3) ผู้เรียนมีทักษะชีวิต 4) ผู้เรียนมีทักษะอาชีพ 5) ผู้เรียนมีทักษะการใช้ ICT 6) ผู้เรียนมีคุณธรรม

จริยธรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลและกันดาร ส่วนใหญ่ครอบครัวประกอบอาชีพทำไร่ บุกรุก ถางป่า รับจ้างหาของป่า มีฐานะยากจน จึงให้ความสำคัญกับการหาเลี้ยงชีพมากกว่าการส่งเสริมให้บุตรหลานได้รับการศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจึงให้ความสำคัญกับทักษะที่จำเป็นของนักเรียน สอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลาง ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (Ministry of Education, 2008)

เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ นโยบายการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ทั้งนี้เป็นเพราะส่วนใหญ่ของนักเรียนบนพื้นที่สูงเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ มีความเป็นอยู่ค่อนข้างลำบาก ดังนั้นรัฐบาล หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือองค์กรเอกชน ควรมียุทธศาสตร์ที่ส่งเสริม หรือสนับสนุนการจัดการศึกษาที่พิเศษกว่าพื้นที่ปกติ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ องค์การยูนิเซฟแห่งประเทศไทย UNICEF of Thailand (2016) ได้วิจัยเรื่อง ผู้บริหารโรงเรียน ความหวังของเด็กด้อย โอกาสในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร พบว่า แนวทางการดำเนินงานควรกำหนดเป็นนโยบายระดับชาติ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อ 3 ผลการประเมินความเป็นไปได้ ของรูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากรูปแบบที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลายจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ และนำข้อมูลมาสังเคราะห์ วิเคราะห์ตามขั้นตอนกระบวนการวิจัย จากนั้นได้นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาประมวลข้อคิดเห็นและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการศึกษา จึงทำให้รูปแบบมีความสมบูรณ์ เหมาะสม และมีความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้กับสถานศึกษาบนพื้นที่สูง ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้ศึกษาสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาบนพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดารร่วมกับการศึกษาผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษาจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนทำให้ได้ข้อมูลตรงกับสภาพที่เป็นจริงและนำมาสรุปเพื่อสร้างเป็นรูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Jamornman, 1988) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบมีหลายวิธีซึ่งอาจใช้การวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงคุณลักษณะและเชิงปริมาณ โดยที่การตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิงคุณลักษณะอาจใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ ส่วนการตรวจสอบโมเดลจากหลักฐานเชิงปริมาณใช้เทคนิคทางสถิติ ดังนั้นรูปแบบที่สร้างขึ้นจึงมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องในการนำไปใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพและการจัดการศึกษาของโรงเรียนบนพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร และยังสามารถนำไปปรับใช้กับบริบทของโรงเรียนที่มีสภาพใกล้เคียงกัน อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศต่อไป

สรุป

การวิจัยที่น่าสนใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร มีดังนี้: 3 องค์ประกอบหลักของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะ คือ ปัจจัยนำเข้า, กระบวนการจัดการศึกษา, และทักษะที่จำเป็นของนักเรียน โดยการใช้ทฤษฎีระบบเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสำคัญของการบริหารและการทำงานอย่างเป็นระบบเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องถูกเน้นขึ้น นอกจากนี้ยังมีการย้ำความสำคัญของการใช้ทฤษฎีระบบในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาเพื่อให้การบริหารสามารถสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และประสิทธิภาพในการบรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กรได้อย่างเหมาะสม รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของ

นักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารประกอบด้วยเงื่อนไขความสำเร็จ, กระบวนการจัดการศึกษา, และทักษะที่จำเป็นของนักเรียน โดยการวิเคราะห์และการสรุปผลจากการวิจัยนี้มุ่งหวังที่จะพัฒนาการศึกษาในพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนและเหมาะสม โดยการใช้ทฤษฎีระบบเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังระบุถึงความสำคัญของการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และส่วนราชการอื่นๆ เพื่อให้การจัดการศึกษามีผลสำเร็จและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ใน การวิจัย และรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารมีความเป็นไปได้และความเหมาะสมอย่างมาก โดยรูปแบบดังกล่าวได้รับการสร้างขึ้นโดยการนำข้อมูลจากหลายแหล่งที่มีความเชื่อถือได้มาสร้างเป็นรูปแบบที่สอดคล้องกับขั้นตอนวิจัยและได้รับการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ การวิเคราะห์และการสรุปผลจากการวิจัยนี้สามารถนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ดังกล่าวและในอนาคตของประเทศนั้นด้วย นอกจากนี้ยังสามารถนำรูปแบบนี้ไปใช้ในโรงเรียนอื่นที่มีบริบทคล้ายคลึงกันเพื่อเพิ่มความมั่นใจและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาอย่างมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ด้านปัจจัยนำเข้าการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุน งบประมาณ ประสานความร่วมมือกับชุมชน หรือสิ่งที่เอื้ออำนวยช่วยให้การจัดการศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมาย

1.2 ด้านกระบวนการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีขั้นตอนกระบวนการจัดการศึกษาที่เป็นระบบ มีความรู้ ประสบการณ์ในการจัดการศึกษาบนสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร และส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมาย

1.3 ด้านทักษะที่จำเป็นของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับทักษะของนักเรียนแต่ละคน ส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง โดยการยกย่อง ชื่นชม นักเรียนและครูที่จัดการศึกษาทำให้นักเรียนเกิดทักษะที่จำเป็น

1.4 รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารร่วมกัน และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ควบคู่กับทักษะที่จำเป็น เพื่อให้เกิดคุณภาพสูงสุดกับผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยและพัฒนาแบบแผนการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียนของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร

2.2 ควรวิจัยและพัฒนาแบบแผนการพัฒนาครูในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร

References

- Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 1. (2014). *Strategies for Educational Management Development of Basic Educational Institutions in the Highlands and Upper Northern Border for the 21st Century*. Chiang Rai: Chiang Rai Educational Service Area Office 1.
- Hoy, W. K., & Cecil, G. M. (2001). *Educational Administration: Theory, Research and Practice*. (6th ed.). New York: Mc Graw-Hill International Edition 2001.
- HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn Project, Office Princess Maha Chakri Sirindhorn. (2008). *Child and Youth Development Plan in the Wilderness According to the initiative of HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn Princess Maha Chakri Sirindhorn*, No. 4, 2007 - 2016. Bangkok: HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn Project Office, Princess Maha Chakri Sirindhorn.
- Jamonman, U. (1988). *Research Synthesis: Quantitative*. Bangkok: Funny Publishing Co., Ltd.
- Johns, C. (2000). *Becoming a Reflective Practitioner*. London: Blackwell Science.
- Manokarn, M. (2011). *The Development of Basic Educational Institution Administrative Model on Highlands and Remote Areas*. (Doctoral Dissertation). Naresuan University. Phitsanulok.
- Office of Strategic Administration and Education Integration 1. (2011). *Royal Education Action Plan, Fiscal Year 2011 Upper Northern Province Group 2*. Chiang Mai: Office of Strategic Administration and Integrated Education 1.
- Office of the Basic Education Commission. (2010). *Guidelines for Research and Promotion of Educational Research*. Bangkok: J.N.T. Printing House.
- Office of the Civil Service Commission. (2017). *Learning Reflection Handbook for Training Project Support to High Administrator Curriculum*. (10th ed.). Bangkok: Office of the Civil Service Commission.
- Office of the National Education Commission. (2009). *National Education Act 1999*. Bangkok: Graphic Pepper.
- Office of the Secretariat of the Council of Education. (2006). *National Education Plan 2017-2036*. (1st ed.). Bangkok: Graphic Pepper.
- Ratanit, S. (2013). *Principles, Theory and Practice, Education Administration*. (3rd ed.). Bangkok: Pimdee Co., Ltd.
- Sanguannam, J. (2008). *Theory and Practice in School Administration*. (2nd ed.). Bangkok: Book Point.
- Songpan, W. (2015). *The Development of a School Administration Model to Achieve Quality Assurance Results, Inside of the Secondary School in the Andaman South*. (Doctoral Dissertation). Hat Yai University. Songkhla.

UNICEF of Thailand. (2016). *School Administrators: Children's Hopes Are Disadvantaged in the Highlands and the Wilderness*. Supporting Documents for the Meeting Dated 19 September 2016.

Wannasri, J. (2014). *Academic Administration in Educational Institutions*. Phitsanulok: Rattanasuwan Printing.